

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10	frt.	o.	é.
Félévre	5	"	"	50 kr.
Évnyegyedre	3	"	"	"
Egy hóra	1	"	"	"

Szerkesztői szállás:

belső tordantozza 122. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglérnél (Neuer Markt 11. szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyitott cikke

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez csimrendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“

1870. oct.—dec. évfolyamára.

Hogy t. olvasóink a nagy fontosságú harci eseményekről rögtön és pontosan értesülhessenek, minden nevezetesebb eseményről eredeti távsürgönyöket közlendünk. A lap megjelenése közben érkezett távsürgönyöket külön adjuk ki. A más lapok által hozott táviratokat a „Legújabb“ rovatban találják fel t. olvasóink; ha a pesti táviratokkal érkeznek nevezetesebb hírek, ezeket a „K. Közlöny“ rendkívüli mellékleteként, a pesti lapok megérkezése után pár órával, külön lenyomatban hordatjuk szét.

A Szerkesztőség.

Előfizetési-díj:

octob.—decemberi évnegyedre 3 frt., egy hóra 1 fit. o. é.

Az előfizetési pénzek posta-utalvánnyal kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcai könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az „országos honvédség-egylet“ 476-ik számú aláírási íve szerkesztőségünk-nél van letéve; aláírásokat, adakozásokat elfogadunk f. october hó végéig. E szent ügyet a lelkes honleányok és hazafiak figyelmébe ajánlja

a „Kol. Közlöny“ szerkesztősége.

Közzégi eszmezavar.

△ Az ó-szász „Herm. Ztg.“-ban (257. sz.) Dr. R. Th. oly közzégi különöséggel, hogy ne mondjam — képtelenséggel áll elő, melyet nagy kár lenne a „Közl.“ t. olvasóival meg nem ismertetni.

A Dr. kékvért ó-szásznak mutatkozik, legalább nyelvezete ép olyan, a milyen volt a germanisatoroké. Bachi; sőt a „szász kormánykörök“ről szóló kifejezés a Schmerling aera aranjuzei napjaira is emlékeztethetne, ha utóbb nem győződ-nék meg a Dr. cikke további rendén arról, hogy ez a patriota elszólja magát, tehát irányát, logikáját nem kell és nem lehet a komoly bírálat próbakövére tenni — a feltűnő rajtuk csak a különöség.

A „Sieb. Blätt.“ nemrég reményét fejezte ki a fölött, hogy a Királyföld egyeteme nem-sokára össze fog hivatali, s így alkalmá lesz a királyföldi népességnek a közvetítő organuma által véleményt mondani az új megyeszervezetet illetőleg, vagy is arról: hogyan alkalmaztassék a királyföldi sajtóságokhoz az új municipális rendszer.

Az ifjú szászok lapja azt igyekezett, említett cikkében bebizonyítani, hogy e fontos tárgyban nem az egyes székek képviselőitől, de az egyetem-től kell — a törvény értelmében véleményt kérni; mivel az 1868. XLIII. tczikk 10. §-a az „illetők“ meghallgatását rendeli, ez alatt pedig csak az egyetem értendő.

Egyelőre azt bittem, hogy e definitio ellen egy ó-szásznak sem lehet kifogása — hanem hát másként volt ez a csillagokban megírva.

A „Herm. Ztg.“ Doctorának álokoskodása oda megy ki, hogy az 1869 ki ideig. statuták alapján választott egyetem alatt nem lehetne a törvénybe említett „illetők“-ket érteni; ha tehát a kormány nem akarja az Uniótörvényt megsérteni, az ezen törvény alkotásakor létezett egyetemet kell egybehívnia, halomra döntvén az ideig szabályozást, csak ama lenne a törvényes factor. A Doctor továbbá kiszámítja, hogy az id. szabályzat alapján egybeülendő 42 egyetemi követ nygudija a 3 frt, 7560 fitra rugna, tehát 151,200 frt tőke kamatjának felelne meg, a mi kissé igen nagy ár egy törvénytelen testület véleménye meghallgatásáért.

A sophistica e köpenye alól ki kilóg a láb. A Doctor az a keseríti el, hogy most már egy-egy román küldött is ülhet az egyetemen; ez tehát nem szólhat hozzá a Királyföld municipális szerve-

zetéhez, nem a „szász nemzeti vagyon“-hoz — mert ez az egyetem állhat nem szászokból.

Ez utóbbi képezi a Doctor sebezhető oldalát, okoskodása törekény sarkát. A jó Dr. R. Th. ugy látszik elaludta 1848-at, s az ezt követő évtizedek tanulságait sem jegyezte fel ama elárgult pergamének margojára.

Ha arról van szó, hogy az általános megye-törvény keretében helyet találjanak a királyföldi municipális sajtóságoknak, s erre nézve az „illetők“ véleménye meghallgatandó: — ugyan lehet-e itt a Királyföld szavazattal bíró polgárainak egyetemén kívül más törvényes factort érteni? Ép ésszel ezt ma senki el nem vitathatja. A jog-egyenlőség korában csak nem kezdetjük ott, hogy a királyföldi népesség véleményének illetékes kifejezését oly egyetemben keressük, melynek küldötteit, egy ömagát kiegészítő, a merev rendiség és nepotismustól avas városi és széki com-munitas választaná meg, kivált, miután ennek léte-síthetése végett a minden szász párt által elítélt állapotot kellene restaurálni — a mi ideának lehet ugyan különös, de a Királyföld népe bizony-nyal nem vágyik rá.

Az igazságügyér erdélyi körútja.

△ Horváth Boldizsár magyar igazság-ügyér, mint az európai tudományosság szín-vonalán álló tekintély is oly magasan áll a köztisztletben, mikép örvendetes esemény gyanánt jegyezhetnők fel még azon esetben is ha csak mint magánegyen jöne Erdély bérczei közé. Miután azonban a tisztelt férfiú egyszersmind a magyar igazságszolgáltatás hivatott intézője, meg vagyunk győződve, hogy megjelenése folytán törvénykezési vi-szonyaink jobbra fordulandak, s e téren mindenesetre új aera veendi kezdetét.

Sajnosan kelle értesülnünk ennél fogva, hogy alig megpendített körútja előttünk ismeretlen okoknál fogva, talán az országgyűlés küszöbön álló vizonti megnyitása miatt bizonytalan időre elhalasztatott, és így az ezen óhajta várt látogatással kapcsolatba hozott sok szép remény teljesülése is bizonytalan időre elnapoltnak tekinthető.

Erdély földrajzi fekvése, éghajlata, szá-mos még ki nem aknázott kincsei, segédfor-rásai, feldolgozásra váró anyagbősége kivá-lóan a belterjes, rendszeres gazdászatra és gyáriparra nemcsak útálják, hanem külön-ösen képesítik is arra, hogy minden tekintet-ben teljesen felvirágozhassék.

Hogy mennyire hátra vagyunk minde természetes működési téreinken, azt bizony-nyára magunk érezzük legjobban, de nem kételkedünk benne, a magas kormány előtt is tudva van.

Mig a feudális kötelékek nyomasztó su-lya nehezedett összes nemzetgazdaságunkra, e kötelékek nyüge akadályozá annak maga-sabb fejlődését, amde mégis úgy a hogy, megvoltunk more patrio vezetett patriarchalis gazdaságunkkal, mert az úrbériségben birt munkaerő primitív eszközei fedezték az ak-kori szükségletet.

A föld és munka felszabadításával meg-nyílt ugyan az új nemzetgazdasági korszak, de az értékesítésére megkivántató emeltyük teljesen hiányoznak.

Hogy szabadokká tett földjeinket jöve-delmezökké tehessük, a vesztett munkaerőt pótolhassuk, tetemes beruházásokra volna szükségünk, a beruházáshoz azonban pénz, még pedig olcsó pénz, mérsékelt kamatra és hosszabb lejáratú idő alatti törlesztésre fel-vehető tőkére van szükség, a mi ismét csak hitel útján létesíthető.

De hogy és miként legyen hitelünk, midőn telekkönyvünk még csak keletkez-ven, földbirtokra s nagyobb gyáriparra re-flectáló hitelintézeteink pedig éppen nem lé-teznek. A kisebb kézi ipar támogatására szol-gáló, három havi lejáratú váltókra dolgozó kisegítő-intézetek, takarékpénztárak e tekin-tetben nem segítenek.

És hogyan lehetne hitelünk mindenek-előtt és felett akkor, midőn igazságszolgá-ltatásunk oly zilált és lassu, mikép évek tel-nek, mulnak, míg valaki jogos követeléséhez nagy nehezen hozzá juthat. Az egymással váltakozó provisoriumok s az organisatók és reorganisatók egész hosszú sorából eredő bizonytalanság sem képes a törvényszéki ta-

gok tevékenységét fokozni, sőt ellenkezőleg igen természetesen rendkívül lohasztja azok buzgóságát.

Ily törvénykezési viszonyoknak aztán csak a roszhiszemű adósságcsináló könnyel-műség örülhet; justitia geniusa azonban kény-telen sűrű gyászt ölteni magára.

Hogy a telekkönyvi munkálatok mátol holnapig el nem készülhetnek, s míg ezek bevégezve nem lesznek, hitelintézeteink sem keletkezhettek, általában az anyagi felvirá-goztatásunkhoz elkerülhetlen szükséges rend-szeres hitel sem kaphat lábra bérczeink között, azt belátjuk; hanem azt is hisszük és valljuk, hogy addig is, míg mindezek létrejöhetnek, van, kell lenni egy útnak és módnak, melynek segítségével a közhittel, ha nem is egészen megalapítani és szilárdítani, legalább az eddiginél biztosabb esélyek közé helyezni bizonyára lehetséges.

És ez a kir. törvényszékek mielőbb szervezése, és míg ez is foganatba vétethet-nék, egy komoly legf. rendelet, mely meg-hagyja a törvényszékeknek, hogy az előttök fenforgó pereket gyorsan lejártni igye-kezzenek s ezek ellátásában a legűszintébb pártatlanságot kövessék.

Csak ha a hitelező tudja, hogy kiköl-eszözt pénz nem vész el, másfelől az adós sem számíthat arra, hogy kölcsönadóját a törvény védve alatt könnyedén kijátszhatja, remélhető: hogy bomlásnak indult közhite-lünk valamennyire megszilárdul addig is, míg rendszeresen fog megalapíthatatni.

Tehát gyors és részrehajlatlan, sőt mi-nél szigorubb felhajtása a jogos követeléseknek!

E részben vártunk orvoslást a híres-zelt ministeri körüttől. Reméljük: hogy azon bizonytalan idő, melyre az elhalasztatott, a végtelenig nyulni nem fog; különben anya-gi és szellemi előhaladásunk szerencsés fej-lődéséről sok, igen sok időre le kellene mondanunk.

Brassó, 1870. oct. 16. Csak röviden aka-rom érinteni, hogy az éjszak-német szövetség pesti consula, Götze báró folyó hó 12-én Szeben felől jöve egész észrevétlenül városunkba érkezett s két napi itt mulatás után, mely alatt a város és vidék regényesebb helyeit szemlélte meg, újra visszaúta-zott Pestre. E magában véve igen egyszerű eset-ben csak az a jellemző, hogy a brassói hírlap szer-kesztője, ki nevezett consul urat kirándulásában mindenütt követé, az egész esetről egy árva szó-val sem tesz említést határtalan porosz érzelmű német lapjában, pedig szokása szerint a legegyszerűbb eseteket sem szokta agyonhallgatni. Mint mondják, Götze báró széleskörű, tudományos és nyelvismerekekkel bir, és szép neje után, ki amerikai születésű, nagy vagyonnak birtokosa, s mint ilyen, ha hivatalos teendői engedik, többször teszen mindenfelé kirándulásokat. Mint alapos tényt meg-említem még, hogy nevezett consul ur csak a sa-dowai ütközet után lépett a diplomatai térre, a hadjáratban mint lovas százados vett részt.

++ ++

Néptanítók pótanfolyama.

Tatrag, oct. 9. 1870.

A Hidvégen folyó év augusztus hó 15-kén megkezdett hathetes néptanítói pótanfolyamot sept. 24-kén bevégeztük.

Lehetne sokan, kik e kor nagyszerű hadi és politikai eseményei között kicsinylőleg tekinte-nek a népnevelési mozzanatokra; pedig ezeknek is meg van a maguk fontossága korunkban, tán még nagyobb mérvben, mint azt egykoron a rö-vidlátásnak képzelték.

A tanfolyamot hallgatta 28 magyar, és 16 román néptanító.

A rendes tanárokon kívül még önkéntes és nagyon érdekes előadásokat tartottak többen, u. m. mélt. Réthi Lajos tanfelügyelő ur a magyar nyelv-tanból; Felő-Fehérmegye orvosa Reich Albert ur a házi állatok állattanából, azok betegségeiről, ragályos és nem ragályos járványaikról, súlyt fektetve a keleti marhavészre.

Sok tanító is tartott előadásokat, érdekes tár-gyakból, névszerint: a gazdaság- és kertészet, selemészet, méhészet, énektan- és tornaszatból.

Elismerést érdemel igazgató-tanár Nagy Sán-dor ur még a tanfolyam kezdetén felállított azon tanmódszere, minél fogva minden előadás után az előadott tárgy vitaközlés tárgyává tétetett, mely

eszmecsere nagy befolyással volt a nézetek tisztá-zására, a téves fogalmak rectificatiójára, minek ta-núsága mintegy 20 tömött ívet tevő naplónk. Egész új stadiumba terelte magyar nyelvtani eddigi ismereteket említett tanfelügyelő ur szabatos, s mint értesültünk: már kéziratban szinte kész, kiadásra váró magyar nyelvtani műve nyomán tett előadásra, miről bátorodom kimondani azt: hogy azon nyelv-tani mű, ha világot látand, a benne feltűnő rend-szerért, mely oly kirívólag mutatja fel a más nyel-vek kaptárára összeállított magyar nyelvtanok hi-ányait, szükségletlennek s elmezavarnak azok anyagi abstract szabályait, tételit, a magyar nyelvtaniro-dalomban korszakot fog alkotni.

Megtettem mindenik előadó-tanár híven az ő teendőit. Orbán Ferencz előadó tanár úr előadá-sában ifjuságát tekintve, fölül látszott emelni ma-gát, s nevelésügyünk terén szép reményekre jo-gosit.

Lássuk az eredményt.

E hatheti tanfolyam a hallgatókra nemcsak oktatólag, felvilágosítólag és képezőleg hatott, ha-nem azok előtt több útjait és módjait jelölte ki annak: hogy miként lehet a nép szellemi és anyagi emelésére hatni.

Azok, kik anynyi confessiók kebeléből, elő-ítéletekkel telten, felekezeti szűkkebltséget hoztak vala magukkal, tisztultabb nézetekre vergődtek, el-ismervén azt, hogy a népiskola nem a confessiókért, hanem magáért a néptől felállított intézmény kell hogy legyen; mint olyannak ezélja nem abban ka-tározódik, hogy az egyént a confessiók különleges özéljainak eszközeivé nevelje, hanem abban: hogy az egyén egyéni és társadalmi kötelmeinek megfe-lelni képes lehessen.

Szükségessének láttatott az: hogy a néptanító-nak, ki nemcsak néptanító, de népnevelő is egy személyben, a nevelési özél sikeréért, a tanításbani fokozatos józan haladás eszközölhetéseért a vallás-tanítás maradjon meg ezután is kezei között, csak-hogy az ne confessionalis nyaktekert dogmatica, hanem az egyén szellemi és anyagi szükségletei-nek megfelelő tan legyen.

Hivatásuk öntudatának magasabb fogal-mára juttatta ez a jelen voltak, kimutatván előttünk azt, hogy a népnevelés és néptanítók mily hatékony faktorai az emberiségnek, azokon sarkalván a jövőnek minden reménye. Továb-bá fölébresztette a jelen voltakban a szorosabb társulás szükségességének érzetét oly magas özél megközelíthetése végett átérzén azt, hogy az egyesülésben erő rejlik. Szóval, a hatheti tanfolyam a jelen voltakak testvéries frigybe vonta.

Sept. 23-kán este, vagyis az utolsó előtti na-pon közös estélyt tartottunk mindnyáján magyar és román tanítók. Lélekemelő vala a tanusított érte-lem- és érzelem-egység, mely minden fesz, zavar nélkül, oly hev és lelkes felköszöntésekben, derült kedéllyel lett kifejezését.

Sept. 24-kén délelőtt, 8—9 óra között ültött az elválás órája. Szívből mondott és szívből visz-on-zott búcsuszavak után könyvek között, az érzet meleg könyei között válánk meg szeretve tisztolt tanvezető tanárunk — Nagy Sándor urtól és és egymástól. Igen, mi érzelemben csaknem össze-forrtak; ifjak és az élet nyomasztó gondjai s az évek miatt reddözöttabb arcznak egyiránt sajjó ke-bellel szorítának kezét egymással, szétoszolva mint hajdan az üdvözítő apostolai, keblünkben vittük magas hivatásunk önértetét, lelünk mélyéből hang-zott fel az intő szózat: „Menjetek — — — és tanítsatok minden népeket!“ E pillanat emléke si-runkig fog kísérni mindnyájunkat.

Tanítók és nem tanítók, ismerjük el, hogy a népnevelés ügye — fájdalom későn — mind na-gyobb és tágabb körben és térben mozog, úgy is kell hogy legyen; ismerjük el, hogy csak az ez iránti érdekelttség általánosításában vethetünk a jö-vőnek szilárd alapot; ismerjük el, hogy kik ezen szent törekvésekkel működnek, habár az evange-liumot hordanák is kezökben, gátak a nemes kit-zelem mezején, és midőn ezt mondja a szent könyv: „nem azért gyújtják meg a gyertyát, hogy véka alá rejtsek,“ ujjmutatva mondjátok velök szembe: „ti vagytok a világnak sötétsége.“

Mi pedig kívánjunk áldást nagyméltósága ok-tatásügyünk tapintatos népnevelésügyi ernyedeten törekvéseire.

Bartha Károly, néptanító.

Páris bombáztatása.

„A németek még nemrég is nagy hűhóval emlegettek folytonosan Párisnak rövid idő múlva bekövetkező bombáztatását — és miután aránylag csak kevés ember foglalkozik tűzéiri tudományok-

kal, és azok közt, kik azzal foglalkoznak, csak kevesen érnek rá, kezükben körövel, Páris térképét tanulmányozni, és az ily tanulmányból folyó következtetéseket a nagy közönséggel megismertetni: következik, hogy sok ember valóban hiszi, hogy a nehéz tűzvérség felállítását után a porosz bombák csakugyan rombolást és rettegést fognak azonnal Páris minden zergezngában előidézni. Ez azonban nem áll. A poroszok — és egyáltalában eddig egy hatalom sem rendelkezik oly várvívó lövegekkel, melyeknek golyóit, vagy helyesebben mondva: lövedékeit 8000 lépésnél tovább lehetne hajítani. Általában véve a szárazföld legnehezebb tűzvérségének legnagyobb lötvátát csak 6000 lépésnyire szokták becsülni. Föltéve azonban, a mi valószínű is, hogy a poroszok csakugyan 8000 lépésre hordó lövegekkel akarnák Páris lödögni, mégis Párisnak a lövegek löhatárába eső része az egész városnak csak igen kis, és a mellett még jelentéktlenebb részét képezi.

A németek ugyanis egy-két külleröd bevétele előtt a város bombázására csakis Sévres, St.-Cloud és Asnières körül építhetnek telepeket. Állíthatnak ugyan a déli és délkeleti erődök előtt is oly ütegeket föl, melyek a fennemlített távolságra hordó lövegeivel a belső, szakadatlan védfalakra, sőt még néhány száz lépésre azontul is löhetnek, de ezáltal még korántsem szenved Páris, — a lövegek még a legrosszabb esetben sem érik el a belső 12 arondissemmentok egyikét sem. Legfőlebb az ezek, és a várfalak közt fekvők szenvedhetnek, mi Páris védelmére bizonyára kevés befolyással leend.

Magára a városra nézve mindenesetre legveszedelmesebbekké válhatnak ama telepek, melyeket a németek Asnières fölött a mont-valérieni és a st.-dénisi erődök közt építhetnek. Ott, a telepet építő és később kiszolgáló legénység egy erődnek ágyu- vagy mozsártűze alá sem esik, és egyedül a Basignolles és a Ternes előtt elvonuló város falától jövő lövéseknek lesznek kitéve; míg tehát az építés maga is rendkívül meg van könnyítve, addig az ott felállított lövegek lököre egyttal legmélyebben is hat be Párisba: nagy emelékkel ugyanis az 1-8 és 8-dik arondissemmentok egy része fölött uralkodik; az ürlövegek a jenai hidig, a Palais d'Industrien át egész a luxori obelisztkig, a Madelaine templomig, az új operaházig fognak repülni, és a boulevard des capucines en szétrobbanó ürlövedékek a boulevards des Italiens és a Long-champsoktól északra eső része.

Asnières tájékán kívül még St.-Cloudnál is igen előnyösen lehet ütegeket felállítani. Onnan maga a város, azaz a belső 12 arondissemmentok, ugyancsak a 7-iknek nyugati részét lehet romokra löni, de egyttal áldozatul esik még a boulognei liget déli része, a mennyire arra Asnièresről nem lehet löni; áldozatul esik továbbá Passy, Auteuil, Boulogne, Issy és Grenelle. A legmesszebbre vetett lövedékek a grenellei hid fölött elröptülve a Champs de Marson, hol három év előtt a világkiállítás tartott, és az attól délre Grenelle felé eső nagyszerrü lovassági taktanyában fognak szétrobbanni.

A St.-Cloud fölött épített telepekbe azonban már sok francia golyó is fog röpülni; mert a Mont-Valérien, az issyi erőd és a Grenelle előtt elvonuló várfal nehéz tűzvérségének lötvátába fog esni.

Ha a Sévres, vagy a Mendon fölött emelkedő magaslatokon építenek telepeket, ugy azok a belső arondissemmentok egyikét sem érhetik el, és lövedékei csakis Grenelle és Vaugirard elővárosokat pusztíthatják.

Páristól délre a francia erődök kartács-lököre alatt kellene oly telepeket építeni, melyekből a régi arondissemmentokba lehetne löni. Feltéve, a mi szintén valószínű, de a németek részéről csak roppant áldozatokkal lenne kivihető, hogy a németek csakugyan Chatillon és Bagneux közt, Fontenay előtt, vagy Cothan, vagy Villejuifnél építenek telepeket, ugy azok végre is csak a 14-ik és 13-ik arondissemmentok áthatnának, és Páris nevezetességei között csak a luxemburgi palota diszkertjével együtt, a csillagvizsgáló intézet és mindazok a mintakörházak szenvednének, melyek a siketpénák intézete, a Jardin des plantes és a boulevard d'Italie közt fekszenek.

Párisnak keleti és északi oldalán addig, míg legalább két külleröd be nem vétetett, sehol sem állítható fel oly telep, melynek lövedékei a városba hatolhatóan.

Legfőlebb még nagy áldozatok árán St.-Dénistől keletre Courneuve előtt, a st.-dénisi de l'est és az anbuervilliersi erődök kartácsai alatt lehetne oly telepet építeni, melynek lövedékei a montmartrei és a bellevillei magaslatok közti mélyedésen át egész a strassburgi indóházig repülhetnének.

Összefoglalva az eddigieket, látjuk, hogy míg a németek egy vagy két küllerödöt be nem vesznek, Párisnak több mint öthatalos lötvátalon kívül esik. Veszélyben csak az a része forog, mely a strassburgi indóháztól La Villette felé esik, a Madelaine és a luxori obelisztkől Les Ternes felé eső

városrész és a Champs de Mars, valamint a grenellei, mont parnassei, és a dort royaltól délre, azaz a vár felé eső házcsoportok. A belső város és az ettől keleire és délkeletre, azaz a bellevillei magaslatok és Vincennes felé fekvő városrészek egyelőre, míg küllerödök nem vétetnek be, még teljes biztonságban van.

(A „Pesti Napló“ után)

Kápolnai.

Hugo Victor manifestuma.

Az „Electeur Libre“ közlésezi Hugo Victor következő manifestumát.

A párisiakhoz.

„Ugy látszik, a poroszok elhatározták, hogy Franciaországból Németország, és Németországból Poroszország lesz, hogy én, ki Lotharingiában születtem, német vagyok; hogy délben éjszaka van, hogy az Euphrath, a Nil, a Tiber és a Seine a Spree mellékutói; hogy azon városnak, mely négy századon át megvilágította a földtekét, nincs többé oka létezni; hogy Berlin elégséges: hogy Montaigne, Rabelais, d'Anbigné, Pascal, Corneille, Molière, Montesquieu, Diderot, Jean-Jacques, Mirabeau, Danton és a francia forradalom soha sem léteznek; hogy nincs többé szükségünk Voltairere, mert van Bismarckunk; hogy a mindenség Nagy Napoleon legyőzöttéi és Kis Napoleon legyőzői tulajdona; hogy jövőre a gondolat, a lelkiismeret, a költészet, művészet, haladás és értelmesség Potsdamban fognak kezdődni és Spandauban végződni; hogy nem lesz többé polgárosodás, nem lesz többé Európa, nem lesz többé Páris; hogy nincs bebizonyítva a nap szükséges volta; hogy különben mi adunk rossz példát; hogy mi Gomorrhá vagyunk, ők pedig a poroszok az ég tüze, hogy itt az ideje ennek véget vetni, és hogy az emberi nem ezentul csak másodrendű hatalmasság lesz.

Ezen határozatot, ti párisiak, végrehajtatjátok. Páris elnyomásával megcsontjátok a világot. A támadás urbi et orbi van intézve. Ha Páris eltörlöztetik és egyedül Poroszország fog világítani, akkor Európa sötétségben lesz.

Lehetség-e ilyen jövő?

Ne fáradjunk annak kimondásával, hogy: nem.

Erre csak mosolylyal feleljünk!

E pillanatban két ellenfél áll egymással szemben. Egy részről Poroszország, egész Poroszország 900,000 katonával; más részről 400,000 polgárral. Ott egy hadsereg, itt a világosság.

Ismétlődik a régi harc az arkangyal és a sárkány között.

Ma ugyanazon vége lesz, mely egykor volt. Poroszország le fog veretni.

E háboru bármily rémületes, addig csak kiszerült volt, de nagyszerűvé fog válni.

Sajnálak titeket, ti poroszok, de meg kell majd változtatnotok eljárásokat. Ez kevésbé kényelmes lesz. Ti mindig ketten, hárman lesztek egy ellen, tudom, de Párist bomlokra kell megtámadni. Itt már nincsenek erődök, bokrok, mélyutak, nincs tekervényes taktika, nincs a sötétben csúszkálás. A rótsák stratégiája nem ér sokat az orosz-lánál szemben. Már nincs többé meglepetés. Már ballani fogják közeledéteket. Hiába fogtok esendően lépni, hallgatózók a halál. Ezen iszonyon lesznek éles hallása van. Ti kékmedtek, de mi leskelődünk. Páris a mennydörgéssel kezében és ujját a ravaszon tartva, örködik és kitekint a láthatárra. Rajta tehát, támadjátok. Lépjétek ki a homályból. Mutassátok magatokat. A könnyű sikernek vége. Kezdődik az ember ember elleni harc. A győzelemhez most már egy kis bátorság fog kelleni. Le kell mondanotok a bujdosdi háborúról, melyben ti megöltök minket, a nélkül, hogy szerencsénk volna titeket ismerni.

Végre látni fogunk igazi csatát. Az egyoldalú vérengzésnek vége! Minket már nem vezényel az együgyűség. Azon nagy katonával lesz dolgotok, kit Gallianak neveztek, mikor ti a borussok voltatok, de kit Franciaországnak hívnak ma, midőn ti vandálok vagytok. — Franciaország! Miles magnus, mondotta Caesar; az Isten katonája, mondotta Shakespeare.

Legyen tehát háboru, nyílt, loyális, iszonyu háboru. Ezt kérjük, és ezt ígérjük. A dicső Franciaország szívesen nagyítja ellenségeit. De végre is meglehet, hogy az, a mit mi Moltke ügyességének nevezünk, nem egyéb, mint Le-Bœuf tehetetlensége. Megvállik.

Ti haboztok, ez érthető. Párist torkon ragadni nem könnyű dolog. Nyakörvünk szegekkel van kirakva.

Nektek két módotok van, melyek nem igen fogják Európa bámulatát meggyerni:

Páris kiheztetése.

Páris bombázatása.

Am tegyétek. Mi bevárjuk lövegeiteket. És lássa ön, porosz király, ha az ön bombáinak egyike becsap az én házamra, ez azt fogja bizonyítani, hogy én nem vagyok Pindar, de azt is, hogy ön nem Alexander.

Egy más tervvel kínálunk meg, ti poroszok. Ez abból állna, hogy körülzárolnátok Párist, de meg nem támadnátok a védetlen városaink, fal-

vaink, tanyáink ellen fordítjátok minden vitézségeket.

Ott hőiesen betönnétek a nyitott ajtókat, ott telepednétek le, foglyaitokat fosztogatva, pusztával kezetekben. Ez megtörtént a középkorban, és még most is történik a barlangokban.

A civilizatio egy óriási banditaságnak volna szemtanuja. Nekünk már nem Arminiusnak, hanem Schinderhannessnek volna dolgunk. Nem! mi ezt nem hiszszük. Poroszország meg fogja támadni Párist, de Németország nem fogja kifosztani falvainkat. Gyilkosság, legyen; de lopás, nem! mi hiszünk a népek becsületében.

Poroszok! támadjátok meg Párist, zároljátok körül, bombázzátok.

Próbáljátok meg.

Ez idő alatt meg fog jöni a tél.

Ez Franciaország.

A tél, azaz a hó, az eső, a fagy, a dér, a jég. Franciaország, az a láng.

Páris dühösen védendő magát.

Mindnyájan a tűzhöz, polgárok! Ezentul csak Franciaország van itt, és Poroszország ott. Csak ez az egy sürgős dolog van. Mi a mai kérdés? harcizni. Mi a holnap kérdése? győzni. Mi a mindennapi kérdés? meghalni. Ne forduljatok más felé. Egység és egyesség. Szórjuk a levegőbe a sérelmeket, a bosszúságot, a haragot, a gyűlöletet.

E homály távozzék az ágyunk füstjében. Szeressük egymást, hogy együtt küzdjünk. Mindnyájunknak egy érdeme van. Voltak-e proscríáltak? Nem tudom. Számlázva volt valaki? Nem tudom. Nincs többé személyeskedés, nincs többé nagyravágás, emlékeztünkben csak egy szó van: a közös lúdv.

Mi csak egy francia, egy párisi, egy sziv vagyunk. A hol a rés lesz, ott lesznek szellemek is.

Ma ellenállás; holnap szabadság; minden megvan. Mi már nem husból, hanem köből vagyunk. Én már nem tudom nevetem, engem hazának hívnak. Arczezal az ellenségnek! Mindnyájunk neve Franciaország, Páris föl!

Milyen szép lesz ez a mi városunk! Európa legyen elkészítve egy leirhatlan látványra; nagyobbodni fogja látni Párist; látni fogja a rendkívüli várost, villamokat szórni. Páris, mely mutattatta a világot, most meg fogja rémiteni. Látni fogják, hogyan tud Páris meghalni.

A Panthéon kérdi, hogy fogja boltozatai alá fogadhatni ezt az egész népet, melynek joga lesz helyet követelni benne. A helybeli nemzetiség vitéz, a mozgó nemzetiség rettentlen. Korra fiatal emberek, tartásra régi katonák. A gyermekek a zászlóalj közű elegyedve, dalolnak. És most, a porosz minden támadására, mikor a mitrailenseők bömbölnek, mit látunk utcainkon? A nők mosolyát. Oh, Páris, te virágokkal övezett Strassbourg szobrát, téged csillagokkal fog koszorúzni a történet.

Hugo Victor.

Páris, 1870. october 2-án.

A csatatérről.

A „Berliner Börse-Commer“ nek Versaillesből f. hó 8-áról a következőket írták:

„Tegnap d. n. 4 óra körül erős ágyúzás volt hallható itt, mi egy komoly ütközetet gyanított; mindazáltal csak egy kisebb előőrsi összefutkozás volt Sévres mellett, mi minden nagyobb jelentőség nélkül folyt le. Mint bizonyosat állíthatom, hogy tegnapelőtt a király elsőlokte alatt nagy haditanács tartatott, melyben Párisnak komolyabb bombázása volt a tárgy. A szövetségi kanzellár: Bismarck határozottan ellene volt Páris rövid időn megkezdendő bombázásának ezzel kapcsolatban azon véleményét hangoztatá, hogy Páris városa minden nemzet egyesülési pontja volt a azért gyors lövöldöztetését több helyen rossz szemmel néznék; Bismarck továbbá Páris kiheztetése mellett nyilatkozott, azon reményben, hogy a két millió lakost számláló város ugysem tarthatja fűnn magát a hogy így sok emberélet kiméltetnek meg.

Moltke tbuk ellenben Páris azonnal megkezdendő komolyabb lövetése mellett szölt, azon — tán jogosult — föltevésnél fogva, hogy a Páris körül fekvő erődök a 35. 40 és 45 fontosoknak ugysem állhatnak soká ellent, s így csapataink minél előbb bevonulása Párisba előmozdítatnék. Csakugyan, Páris körül bivonakokban táborozó katonáink az éjeken át igen érezhető hidegtől sokat szenvednek s a betegségek is mindinkább szaporodnak. A melegebb ruhák hiánya napról napra érezhetőbbé válik s alig várják — eddig sajnosan hiába — ez annyira szükséges tárgyakat.

A „Correspondance Havas“ e hó 4-éről Párisból Guénilben temetését közli: Tegnap ment végbe a Guénilben halálosan megsebesült Guénil t. temetése nagy néptömeg kíséretében. Mihelyt megérkezett holtteste, bebalzsamozva az iparpalota kis kápolnájában kitették. Temetésén megjelent az összes tbukok kar. Ott volt Trochu és törzskara, Vinoy, Ducrot és Linière tbukok. Trochu következő lakonikus beszéddel vett örök búcsút a hőiesen

elesett főtisztól: „Uraim! a jelen órában a halálnak nincs ránk nézve elretentő hatása. Kötelességünk az, nagyrészt ebben rejlik jövőnk. A kötelesség és illendőségi phrásisokat elhagynom; csak egy szót mondok koporójánál: Guénil tábornok becsületesen élt, jól harezolt és bátran meghalt. Uraim, emléktűbe ajánlom őt.“ A tábornok tetemét a rokkantak palotájában a caveau des maréchauxban (a marsallok sírboltja) elhelyezték.

A „Schl. Zeitung“ levelezője ismét egy tudósítást küld f. hó 6-ról a nevezett lapnak a Páris előtti helyzetre vonatkozólag, melyből a következőket vesszük át:

„Az ágyunaszádok közül, melyek szintén jelentékeny szerepet játszanak a védelemben, eddig kilenczet látunk a Szajnában. Ezek vasból vannak készítrve, s gőzerővel igen sebesen haladnak. Ezen ágyunaszádok közül csak egyen van nehéz, 72 fontos ágyu, a többiek könnyebb ágyuval vannak felszerelve. Mindeniken egy forgatható ágy van. Rendszerint egész St.-Cloudig kivonulnak s innét Mendon felé gránátokat lövöldöznek. Tegnap minden ágyunaszád s a Valerien-erőd minden ágyuja működésben volt s lövegeiket a Napoleon herceg várkastélya mellett épített sáncművekre vetették.

Tours, oct. 16. Keratry elhagyta Párist s Bar-le-Duc közelében szállott alá; az ellenség üldözése elől megmenekült ugyan, de a szédelgős magasságból való esésnél fejét és lábait megsértette.

Oct. 13-án Bagneux és Chatillon mellett csata volt, melyben az ellenség tetemes veszteségeket szenvedett. A porosz ütegek leszereltek. A francziák az est beálltával terv szerint, tökéletesen rendben és a Vanveres, Montrouge és Issy erődökből irányzott ágyútüzelés védelme alatt vonultak vissza.

Mühlheim, oct. 16. (Hivatatos.) Neubreisach és Schleiffadtot oct. 9 ke óta ostromolják. Egy — Neubreisachból 2000 ember által tett kironanás — visszaveretett.

Karlsruhe, oct. 16. Felső-Elsasst a német csapatok elhagyják. Neubreisach lövetése beállított. A bitchei ostromlóereg 8000 emberrel fog megerősített.

Berlin, oct. 16. A II-od osztályu kiegészítő tartalékos, valamint az 1864-ik Landwehrek behívatnak.

Tours, oct. 16. A delegált kormány körirata kimutaja, hogy a szabadságvá Franciaországnak foglalási szándékai soha sem voltak s hogy a németek szabadsága ellen soha sem harezolt.

Egy másik körirat constaltája, Poroszország követelése alapján, hogy Poroszországnak szándéka nem egyéb, mint Franciaországot másodrendű hatalmassággá szallítani le.

Becs, oct. 16 A „N. Fr. Pr.“ jeleti, hogy Werder tábornok Troyes felé indult s a nemet Loire hadsereghez fog csatlakozni. Naponként 800 verbas és typusban szenvedő megy at Köln-ön a metzi hadseregtől.

Toursban Fourichon altengernagy 12 en saját elsőlokte alatt Paladines Aurel, La Motterouge, de Polhés, Borel, Lefort, Veronique altábornagyokkal s több katonai intendantszal együtt tanácskozást tartott a hadsereg szervezése, felszerelése és a minel előbb megkezdendő hadműveletek felett, melyen a fegyelmi kérdés is tuzetesen meghányatván, szigoru haditörvényések felállításá mondatott ki.

Bordeauxba a „Gironde“ szerint „Lafayette“ hajóval 150 önkénytes érkezett Amerikából, kik magokkal 150 ezer puskát, mitrailenseőket, revolvéroket, kardokat és 3 millió löveget hoztak; a „Ville de Paris“ nevű hajót pedig ugyanonnán jövő szerdára várják Bordeauxba, mely 200 ezer puskát és másnemű fegyvert szallit at. Az expedició Bordeauxba érve ottagn küldöttséget menesztett Toursba a kormányhoz, mely ott 35,000 amerikai beland harcos segélyt ajánlotta fel a köztársaságnak; e harezosok mind az elszakadási harcok veteránjai, tökéletesen fel vannak szerelve és fegyverezve s nem kívánnak egyebet, mint hogy a francia kormány saját költségen szállítsa őket Európába. Hiszszük, hogy Gambetta nem fog vizsautasítani ily ajánlatot.

Lavertujon okt. 3-áról azon léghajóval, mely Gambettát is vitte, a következő sorokat intézte a „Gironde“ szerkesztőjéhez: „Irok önök pár sort, hogy megnyugtassam önt; itt minden jól megy s a buzgalom oly nagy, miszerint a legnagyobb nehézséget épen az okozta, hogy a nemzetörök minden áron ki akarnak rohanni s megmérközni az ellenséggel, mit azonban Trochu tulajog ovatosságból megátolni iparkodik; végül az ostromzárral járó első nélkülözéseket vígan túljútk. A tuileriákban talált iratoknak már 6-ik füzeté jár nálunk, megküldöm önök az egészre, tegye közze. E papírok végkép és helyrehozhatlanul meggyalazzák a császárságot.“

Metz. Bourbaki rejtélyes megjelenésének titka az excsászárnál a tourei kormány kezei közt van már néhány nap óta, írja a „D. News“ tourei levelezője oct. 9-éről; Bazaine léghajópóttával tuzetesen értesítette a delegált a delegált kormányt, ez azonban ugy látszik nem hajlandó e titkot szelöztetni. E szerint az excsászárnál Napoleon és Bismarckkal egyetértve futató küldött Metzbe, tüzelve, hogy fontos ügyről kíván értekezni egy megbízható tábornokkal. Bazaine noha nem volt hajlandó jövőben oly tábornokot látni oldala mellett, kinek küldetését neki tudnia szabad nem leend, annyira sürgtetett a futár által, ki kétségbevonatlan bizonyítékait adta a császárné részéről történt küldetésének, hogy Canrobert lábán sérülést kapván, Bourbakit annak eresztette. Ez Bismarck utlevelével minden feltartoztatás nélkül átmenvén a porosz seregeken, megjelent a császárné előtt, ki a tbukot a legszívebbesen fogadta s elmondotta neki, hogy szükségé volt reá, miszerint a császári herceget magával Metzbe vigye ki Bazaine seregével ott maradna mindaddig, míg nem ütne a békekötés órája.

A béke feltételei lennének pedig: Elzász és Lotharinga átengedése, a császár lemondása, a Bonaparte-dynastia visszahelyezése IV. Napoleon személyében, oldalánál a császárnéval, mint regenssel. Bournaki tábornokot majd a villám ütötte meg a vad terv hallatára; eleinte a legnagyobb kimélylyel igyekezett meggyőzni az ex-császárnét a szándék kivételénél, s megértetni vele a dolgok valódi állását, midőn azonban látta, hogy a magas hülgység illúziói kiiríthatlanok, kerekén visszautasította a számára szánt missiót s merészen kimondta, hogy egyetlen francia sereg sem tűrné meg III. Napoleon fiát kebelében. A császárné könyekre fakadt; Bourboni visszatért s Bazaine tükre a legnagyobb megbotrányozással a történet hírére, jelentést tett a nemzeti kormányának a „különös történetről“.

Vogt Károly a helyzetről.

A genfi tudós lapunkban említett cikkke következőleg elemzi azon indokokat, melyeket az „országgyűlés“ mellett felhozni szoktak.

Először is: „a természetes határok.“ A legtöbb összetéveszték véle a nemzeti határokat. Tekintsünk természetesen csak olyakat, melyeket a terület alakulása tesz olyakká. Folyók elválasztanak, hegyek és fennsík egyesítnek — mondják a francziák; folyók egyesítnek, hegyek és hegyválasztók választanak — mondanak a németek. Kinek van igaza? Németországban dühöngnek a francziák ellen, mert azok természetes határol a Rajnát kívánják, és ugyanazon lélekzettel rekedt kiabálják magukat a németek Németország természetes határai miatt. Gyalázatnak, alávalóság-nak tartják, hogy a francziák a Rajnát kívánják, és végtelenül csodálkoznak ama francia szétlölök felett, kik ellenzik, hogy Németország a Vogeseket kívánja. — Ép itt van előttem Böck R. egy cikkke (megjelent sept. 15-én az Unsere Zeit. — ben), mely e kérdést tárgyalja. Ha az ember végig olvasta, nem lett általa okosabb — és ha az ember ethnographiai földabroszt szembe állít egy phisikailal, azt látja, hogy igen ritkán vágnak össze, és látja, hogy a népek, állatok és növények (mert ezek szétosztása a legbensőbb összeköttetésben áll egymással) mostani elterjedésükben sem hegyet, sem folyót nem respectáltak.

Majd a népek mindkét oldalról keresztül kasul lakják a vízválasztókat (pl. az Alpsekkben) majd elválasztják őket a folyók, hegyek, — de legtöbb esetben a hosszabb folyamvölgyek harántosan vannak elválasztva és leggyakoribb, hogy más nép lakja a forrás területet, más a folyam mentét, más a torkolatot. A Duna (földről lefelé németek, magyarok, szlovák, oláhok) a Rhone (ugyanazon rendben németek, francziák, provenzsiák) bizonyított példák erre. A baskok a Pyraenok forrás területtel együtt lakják — és van-e folyó, mely mind-egyik bask volna? Kisebb példát hozok fel: Freiburg vegyes cantonnak Freiburg a fővárosa: — a felső város francia, az alsó német! A folyamvölgyek elméletével első Napoleon iszapodási elméletéhez jutunk; a vízválasztók elméleté cserben hagy minket, mielőtt a Vogesek északi és déli végéhez jutunk. Az egyesült hegyi és völgyi theoria a cseheknek egész Csehországot, a szlovákoknak az Oder és Visztula folyót juttatja. — Ellenben nem akarom vitatni, hogy a tulajdonképeni vogesi gerince századok óta nyelvvalasztó, és pedig Belchen-től a Dunáig — de semmivel sem tovább!

Itt tehát csak a stratégiai indokok segíthetnek rajtunk, s mint más dolgokban Bismarck úgy itt Molke legyen az irányadó orakulum. Itt következik azután hosszas tirádák Metz és Strassburg-ról mint kirohanási kapukról a hadászati oldalmozdulatokkal. En nem vagyok hadász, de már annyit hallottam ezen szárnykanyarulatokról, mint például a várnégyszögről és Németország kapujáról, — Veronáról — de mindent azóta már elseperte a szél; mert a hadászati okok most úgy tet-szenek nekem, mint az isteni béke, magasabbnak látszanak azok előttem minden emberi észnél; én azt hiszem, hogy a szárnyállásokkal nem csak egész Európát, hanem az egész világot megkerüljük. Már más alkalommal is figyelmeztettem arra, hogy a kirohanási kapu megszűnt az lenni, ha nincs meg erősítő és ha Strassburg, Metz, Pfalzburg sat. bármilyen nevezett fészkek a békeszerződés által alap-jokkal együtt lerontatnak és földdel egyenlővé tétetnek, akkor a francziák a feltékeny és erősen felfegyverzett ellenféllel szemben még kevésbé fognak az újjáépítésre gondolni, mint a hogy a párisi békekötés folytán eltűrt várak felépítésére gondolnak.

Igen ezen lehordatás a legbiztosabb békegarantia leend. Mert ha Franciaország valóban oly harcragyó volna, mint a minőnek főtik, kétszer is meggondolná azt, hogy egy gazdag és egyáltalában nem védett előrszágot ellenséges lökésnek kitegyen.

Ezután a történelmi okok következnek, és a történelem tanárainak minden tőlük mozgásba hozott, hogy bebizonyítsák, miszerint Elsass lakosai nem, hogy Németország birta előbb az országot s hogy tőle az gyalázatos módon elvett. Ez mind igaz, de ha történelmi igazságról beszé valaki, akkor legelsőbbben is maga és önmaga iránt gyakorolja azt. A francziák földet foglaltak el tőlünk a nyugaton, mi keleten hódítottunk; az észak.

schleswigi tartományokat ünneplés esküvel kötött szerződés ellenére megtartjuk szilárdan az észak-német szövetségben, ellenére saját adott szavunknak, s a nép akaratának, mely képviselői által minden évben órást tesz, — és mi történelmi igazságról akarunk beszélni! Az erőszakot tudom menteni, ha szükséges van rá; de ha ily szenteskedő köpenybe buvik, és a világgal el akarja hitetni, hogy erkölcsi törvénynek engedelmeskedik, akkor uduorral fordulok el tőle.

En ellene vagyok az annexiónak, mert nincs rá semmi észszerű alap, mert a hódításnak, azaz a rablásnak semmi jogát nem ismerem el, és mert az eszély és előrelátás minden indoka ellene szól.

A francia okokat nem osztom. En a francia földet sem megszenteltnek nem tekintem, sem azt fel nem foghatom, hogy a francia nemzet becsülete Elsass birtokához legyen kötve, annál kevésbé, miért kellene Franciaországnak ezen országrész elvesztése által másodrangú hatalommá törpülni. Ezek hiában való tulhajtások és Bismarcknak teljesen igaza van, ha azt fejtegeti nekik, hogy nem vesztenek többet, mint a mennyit Savoya és Nizza által nyertek. Ha pedig ez igaz, azt sem látom be, mint fecsegetnek nekünk minduntalan arról, hogy Franciaország Elsass elvesztése által eléggé meg lesz gyengítve arra nézve, hogy minket jövőre békében hagyjon. Azt is mondják nekünk, hogy az annexio által a német határ jobban lesz megvédve, — az „annectált Elsass“ nem német hazának akarják e tekinteni, melyet nem szükséges védelmezni, és azt akarják-e hogy két határ legyen, egy fél-német a Vogeseken és egy egész német a Rajnánál?

Ellene vagyok az annexiónak, mert a a népnek kifejezett akarata ellen van. Tudom, e felett nevetni fognak; azt mondják, az elsassiak egy évtized alatt épen oly jó németekké lesznek, mint a milyen jó francziák jelenleg. Csak egy nyomát is találtam volna náluk a Németországhoz való politikai hajlamnak! E tekintetben kutatások sem hiány-zottak; már az 1860 ki őszi napokban fordultak meg házamban oly emberek, kik Elsassban utaztak, és nem nagyon tagadták, hogy az ottani hangulat kiphatolására küldetésük volt; teljesen meg-foghatatlannak tartották, hogy német erkölcs és nyelvhez való ragaszkodás mellett miként álibat meg a Franciaország iránti feltétlen politikai oda-adás, — mit én az ország lakosságának számos évi ismerete folytán állítottam, — és ez mégis így van, és erről a hadsereg és ideiglenes kormány eddig már untig meggyőződhetett. Napoleon Lajos annexiónál legalább szinleg számba vette korunk követelményeit, melyek már nem tekintik többé a népeket nyájának, melyekkel az „isten kegyel-méből“ való uralkodó kényekedve szerint bántat el, — itt csak a nyers hatalomra hivatkoznak, mely a birka vála együtt az esztengát is el-veszi.

Jól tudom, hogy a napoleoni szavazások Savoyában komédiák voltak, — senki sem tudhatja ezt jobban, mert nekünk alkalmunk volt Genfből közlőrl szemlélni az egész jelenetet és fejlődést, — de ezen komédia legalább theoretikus elime-rese volt a nép jogának. És én fel nem foghatom, hogy valaki, a ki ezen jogot Elsassban láb-bal tapossa, miként léphet fel a Rajna jobb part-ján mondván: „A népnek is van joga sorsa felett rendelkezni!“ Azt mondják, egy résznék nincs joga szavazni és felhozzák az északamerikai seces-siót! — Ugyanaz-e az eset? Kezemenk nincs joga tölem elválni, és egy harmadiknak még kevésbé van joga kezemet, annak akarata nélkül, (ha aka-rattal birna) levágni.

De eltekintve a népnek ezen önlehatározási jogától, melyet a népjog legűbb elvének tartok, s melynek a többiek mind alárendelvék, az annexiót eszélytelennek, politikailatlannak, sőt botornak tartom. Megterheljük magunkat 1 millió oly emberrel, kik folyást rossz szemmel fognak ránk nézni, s kiknek nem adhatjuk meg a szabadságot, melyet az északi szövetség és a német szövetséges állam adhat. Gyengítjük magunkat az által, hogy ott őr kell állanunk. Okvetlenül össze-esküvészekre és zendülésekre adunk alkalmat. E háborn kezdetén Kryger és Ahlefeldt észak-schles-wigi követeket bebörtönözték! Mi kényszerítjük a francziákat, hogy minden coalitióban részt vegye-nek, melyek az idő folyamában ellentük alakulná-nak. Minden elsassi, ki az annexio következtében kívándorol, politikai agenssé lesz, ki az ellentük való harcra conspirál.

Elsass megvan hódítva. Békéfeltétellel szer-vezzenek általános népszavazást az országban és mondják a francziáknak: Ti fizetitek az őzszenes hadiköltségeket és leromboltok minden várat. Szavazzon az ország a felett, hogy Francia-vagy Né-metországhoz akar-e tartozni, és a hová a többség esik, menjen oda. Így békénk lesz, tartós békénk; mi az elsassiakban jó szomszédokat fogunk birni, és az 1870 ki háborn oly zivatarrá válik, melyet barátságos verőfény követett.

UJDONSÁGOK.

(—) A királyasszony e hó 17-én utazott el Béceből Tirolba.

× Horváth Boldizsár igazságügyér általunk s említett erdélyi utja bizonytalan időre elnapo-latott.

— Kinevezés. A belügyminiszter előterjeszté-sére Krizsik Sándor kolozsvári földtehermen-tesítési alapigazgatóság fogalmazója és Péchi László ugyanazon miniszteriumhoz tiszteletbeli fo-galmazókká neveztettek ki.

× Az ideni szüret városunkban holnap ve-ndi kezdetét a „Körmál“ hegyben. Gyenge a ki-látás.

× Mentovich Ferencz jeles írónk „Uj vi-lágnézet“ című munkája, mely már egyszer autodafé szenvedett, a napokban elhagyta a saj-tót M. Várhelyt. Az avatott tollu materialistának a sok gondnal irt dolgozatáról legközelebb részle-tesen szólnak lapunk tárczájában, addig is azonban ajánljuk olvasóink figyelmébe. Kolozsvárt márkap-ható Demjén László könyvkereskedésébe.

△ A „M. Polgár“ okt. 15-iki számában „több joghallgató“ interpellálja (!) Dr. Brenesán Sándor akadémiai tanárt, hogy megjelenik-e ha-mar várva várt római joga mert a „K. Közlöny“ még a múlt nyáron hozta már azon örvende-tes hirt, hogy említett tanár „római jog tan-könyvet fejezett be.“ Ezen „interpellatio“ megjegyezzük: miszerint ama hírtünkben nem az állott, hogy Brenesán Sándor római jogot „feje-zett“ be, hanem hogy: készül sajtó alá adni. E szerint a mű még munkában van, hanem azon tervről, hogy sajtó alá rendezze nem mondott le és így meg fog jelenni. Csak türelem.

× Avonit az újonnan szerződött tenor éne-kes és Megyaszi Ilka kisasszony a budai népszínház kegyence megérkezését e hétre várják.

△ Nehány hónap előtt nagy hire pendült, hogy Imreh Sándor marosvásárhelyi nyomdász szépirodalmi lap létesítésén töri fejét. Ugy látszik azonban, a sportból semmi sem lesz, Imreh nem sokat gondol a hír valóítására, melyet par force tettek sajtójává.

(—) Himen. Krizsik Sándor belügymi-niszteri fogalmazó tegnapielőt vezetett oltárhoz szép menyasszonyát Losonczy Rózá-t.

(—) Kolozsvárt is kutyadot szándékoznak behozni. Szükség is lesz rá.

(—) Brath Frigyes párisi hegedű-művész jó-tékony czélu hangversenyét a francia sebe-sültek javára ma tartja meg a redout terem-ben. Műsorozata következő: 1. Concert hegedűre (D. dur) Bériottól, zongorakísérettel. 2. Ábránd „Norma“ felett, Alardtól, előadja a hangversenyző. 3. Sonate pathétique zongorára Beethoven-tól, elő-adja Liechtig Adolf ur. 4. Ima „Moses“ből, ábránd (G. huron) szerző és előadja a hangversenyző. 5. Fantaisie-Caprice hegedűre, Viouxtemps-tól, zongo-rakísérettel. 6. Vetencei Carneval, 25 változattal, hegedűre, Ernst-től. Helyárak: Körszék: 1 frt 50 kr. Zárszék 1 frt. Állóhely 50 kr. Karzat 30 kr. Je-gyeket előre válthatni a Nemzeti szállodában és Demjén László urnál; az előadás napján este a pénztárnál. Kezdeté 8 órakor.

(—) A közoktatási miniszteriumnak az érett-ségi vizsgálatokra vonatkozó communiquéjében a többek között az foglaltatik, hogy: oiy folyamod-ványok, melyek a vizsgálatoknak kötelezett tantár-gyak alóli föltételekre vonatkoznak, nem fognak ezután tekintetbe vétetni, hanem a folyamodók a vizsgálatot szabályszerű letételére s a vizsgálati szabályok pontos megtartására fognak utasíttatni.

(—) Ollivier francia exminiszter a „Reform“ szerint Szegszárdra érkezett, hol Liszt Ferencz vendége,

— Király ő Felsége fogarasi Lészay Dá-niel szászvárosszéki főorvosnak, 40 évi orvosi mű-ködése s az iskolai és közügyek előmozdítása kö-rül szerzett érdemei elismeréséül a királyi tanácsosi czímet díjmentesen adományozta.

(—) Shakspeare minden munkáinak fordításá-ból a Kisfaludy-Társaság a 17-dik kötetet becsá-totta közre; tartalma: VI. Henrik király. Fordí-totta Lőrinczi (Lehr) Zsigmond, második rész.

(—) Légi csata. Közlebből heves csatát vi-vott Nador a párisi léghajók főkormányosa egy po-rozoz léghajóval szemben, mely alkalommal erős puskaropogás hallatszott. A porozoz léggömb alá-súlydi s valószínűleg kormányosa szétzuzatott.

Meghívás az idej gyümölcstárlatra.

A pomologia nemcsak a gazdasáznak képezi valóban költői ágát, hanem a társadalom bármely osztályu tagja előtt (legyen az hivatalnok, lelkész, tanító vagy iparos) a legkellemesebb és kedélyne-mesítő foglalkozások egyike. Ezért látjuk, előzere-ttel ápolatni még oly egyének által is, kik kü-lönbön a gazdaság más ágai iránt legkisebb rokon-szeuvel sem viseltetnek. Sőt bátran mondhatjuk, hogy annak emelésére pozitív, vagy negatív módon mindnyájan befolyunk, a kisebb-nagyobb mérvben mindenikünk igénybe veszi annak legalább élve-zetes oldalát, a mennyiben nincs ember, kinek egyik vagy másik gyümölcsnem tetszését meg nem nyerte volna. A gyümölcsészet ama vonzereje, mely-nél fogva a különböző állású és foglalkozású egyé-nek előszeretettel megnyerni s őket egybehozni ké-pes, mi másban rejlik? ha nem azon sajátágában, hogy közvetlenül, élénken és kézzelfogható alak-ban tünteti előnkbe az ezer alakban változatos s a szépet és hasznos teljes összhangban egyesítő ter-mészet működését, kapcsolatban azon tudattal, hogy reer mi is nagy mérvben módosító és átalakító be-

folyást gyakorolunk, minek szemlélése az irántu fogékony keblet magasztos és emelkedett érzelmek-kel tölti el. Azonban valamint a productív foglal-kozások bármely terméke kétszeres érdekekkel bír, ha azt öntudatosan vizsgáljuk, vagyis alkatrezeit előállításá körülményeit és részleteit ismerjük: szintegy a gazdasáznak ezen ága is vonzalmunkat csak akkor képes teljesen megnyerni, ha pomolo-giai ismeretünk, a definitiók alalmával, nemcsak az alma és körte elnevezésekig terjed. Egy bizo-nyos fokú szakértelem és rendszerismeretre van szükségünk itt is, hogy benne szemleli élvezetet találhassunk. Az erdélyi gazd. egylet ily benső vonzalmat és élénk érdekeltséget kíván gerjeszteti közönségünkben ez ártatlan foglalkozás iránt, mely nemcsak élvezetet nyújt, hanem — mikép az élénk forgalommal bíró cultur-államok számos példája ta-nusítja — mint népiar, nemzeti vagyonosodásunk-nak is jelentékeny tényezője lehet. A kiírtított köz-hasznú cél elérésére nézve egyik biztos út: a gyümölcsészet tudományos, rendszeres ismertetése, s erre megint legcélszerűbb eszköz: a gyümölcs-kiállítások rendezése. Az idej gyümölcs-termés lehe-tővé tette, hogy egyik helybeli jeles pomologusunk és buzgó tagtársunk Veress Ferencz ur szivesége-ből, saját lakásán (sétatérterce) a fentebbi czélból f. év őszén egy állandó tárlatot hozzonk lét-re; mely már annyira rendezve van, hogy f. hó 20-án a délelőtti órákban megnyitvatván, azután hetenként kétszer, u. m. csütörtök és vasárnap d. e. 8—12-ig s csütörtökön d. u. 3—6 óráig a kö-zönség használatára, díj nélkül, állandóan tár-va leend. Midőn erről a t. közönséget értesíteni szerencsénk van, egyttal bátrák vagyunk a látó-gatásra tiszteletteljesen meghívni.

Berekesztéül álljon itt egy-két idevonatkozó szó észrevétel e tárgyrol. A tárlatot megbírálni a közönség feladata leend. Előleges tájékozás — s illetőleg — ismertetésképp annyit mégis megjeg-y-zünk, hogy az almákat illetőleg — a gyűjtemény nagy változatossága miatt — tárlatunk nem csak gyönyörködött, hanem valóban tanulságos is leend; mennyiben az eddigiektől egészen eltérő modor-ban rendeztetvén, külön osztályokban csoportosít-vák benne a honi-, belga-, északtémet, délfran-cziaországi sat. fajok és válfajok ugy, hogy a leg-könnyebben teheli meg köztük ki ki természetben az oly szükséges összehasonlítást, s olvashatja le róluk jellemző sajátágait; habár ezek minden osztály tábláján külön is áttekinthetők. — Eljárásunk szükségességére csak azt jegyezzük meg: az első paedagogy-tekinélyek tapasztalás összhangzó nyilatkozata szerint a tanításban legcélszerűbb az szemléleti tanmód. Ez áll a gyümölcsészetrol is. Mert ki tagadná, hogy a pomologia ma tudomány s így nem esik ennek általános szabályai alá? Tudomány biz az, még pedig az újabb időkben annyira fejlett, hogy — habár eredete ősrégi — mégis jog-gal számíttatjuk a modernek közé, melynek mi csak tanoncain vagyunk, e részben is ott, nyugat-on lévén a mi mestereink. E tudomány tovább fejlesztése — és terjesztése, és tisztázása érdeké-ben a lehelyesebbnek tapasztalt tanmód alapján, vidéki és helybeli ügybarátaink által leginkább lá-togatható időben, az ingyen tanítás tödvös behoza-tala mellett kívánt nyitni gazd. egylettünk ez ősz-szön egy tanfolyamot a jelen kiállításban. Ohajtjuk hogy minél látogatottabb legyen a cursus. — Az egylet megette saját részéről kötelességet, s na-gyon örömlénk, ha meghívásunk elfogadása s tár-latunk tömeges látogatása következtében, hasonló-lag nyilatkozhatnánk annak idején közönségünkrol is. Kolozsvárt 1870. oct. 17. A gazd. egylet igaz-gató választmánya.

Legújabb táviratok.

Tours, oct. 16. Kératy ide érkezett a Gam-bettával érkekezett. Elhozta magával az oct. 8—12-ki „Journal Officiel“-t a következő hírekkel: A nemzetűrség számos felirata helyesli a választások elhalasztását és erőlyesen rosálja a fegyveres ma-nifestatiókat. Továbbá Saissot altengernagy egy jelentését egy 8-án Bondy mellett vívott fényes ütközetről, melynél a francziák az ellenséget Bon-dyól kivetették. Egy kivonat a császárság titkos irataiból constaltja, hogy deczember 2-ka után 26,642 egyén fogatott el, kik közül 14,118 depór-táltatott vagy fogságban maradt. — Egy rendelet megszünteti a hirlap-csütiót. — October 10-én a mozgó nemzetűrségnek igen élénk titkzete volt Noisy és Montreuil mellett. Az erőők két ellen-séges ágytt löképtelenné tettek. Kératy helyébe Adrien Edmund neveztetett ki rendőrfőnök-ké. Ke-raty a külügyminiszter bizta meg külön missió-val. Egy rendelet aktivitásban tartja az önkéntes csapatokat. Garibaldi kineveztetett a Vogesekben levő franc-tireurök és egy dandár mozgó nemzetr parancsnokává.

Basel, oct. 17. Garibaldi 1500 önkéntes élén Chambérybe érkezett. Neubreisach és Schlett-stadtot a porozok folyton erősen lövik.

Berlin, oct. 17. Venizel, oct. 16. A meck-lenburgi nagyherczeg ma délután bevónult Sois-sonsbá. A németek veszteségei a háromheti cerni-rozás és négy napi ostromlás alatt igen csekélyek voltak. Soissonban 4000 ember lett fogolylyá és 132 ágyu esett kezünkbe.

Tours, oct. 17. Azon departementokban, me-lyektől az ellenség 100 kilométernél csekélyebb távolságra van, — ostromállapot hirdettetett ki. Egy katonai bizottmány oly személyek és tárgyak-nak közvetlen requisitójára hatalmaztatott fel, me-lyek a szükséges munkához használatoknál lát-szanak. A katonai parancsnok fel van hatalmazva, a nemzetűrket 40 éves korukig fegyver alá szó-lítani: ezek egyszersmind a katonai törvényeknek is alávetévk.

Toursból, 15-ről jelentik, hogy 13-án Bag-neux és Chaillonnál harcra folyt, melyben az ellg-

ség tetemes veszteséget szenvedett. A Cote d'or és Aube megyékbeli mozgó nemzetőrök nagyon kártettek magukat. Az aube-megyei nemzetőrök parancsnoka, Dampierre, a diesteljes harcban megöltetett. A porosz útegek leszereltettek, csapatjaink este tervszerűleg teljes és fényes rendben vonalaikba tértek vissza. A Montrouge erdő tengerész tűzserége kitűnő volt s a visszavonulást ágyúttűzéssel fedezte; ezintegy a Vanvres és Issy erődök ágyúttűzése is bámulatos volt. A saint-cloudi kastélyt leégettették. Páris hazafiasabb szellemű mint valaha. A nemzetőrség felett nagy lelkesülés közt tartották szemle. A kormány távküldetéseket fogadtatott.

Beküldetett.

A delicat Revalescière du Barry minden betegségét gyógyít, mely a gyógyszernek ellentállt, u. m. gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, takonyhártya-, lélegzés-, hüvely- és vesebetegségeket, gumót, aszkórt, mellszorulást, hurutot, emésztéshányást, dugulást, hasfolyást, álmatlanságot, gyengeséget, aranyért, vízkórt, hideglázt, szédülést, vértolulást, fülzugást, émélygést és hányást még a terhesség alatt is, hügyfeszít, bűskomorságot, sorvadást, csúzt, közsérvényt, sárgaságot gyógyít. — 72,000 elismerés gyógyításokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak, áll rendelkezésre, melyekből kívánatra kivonatok ingyen szolgáltatnak. Táplálóból a húsnál, s úgy felnőttek mint gyermekek-nél 50-szer megtakarítja a gyógyszerek árát.

Gyógy. sz. 68.471. Prunetto (Mondovi melletti) 1869 október 26-án.

Tours, oct. 17. A nemzetőrség felfegyverzése gyorsan eszközöltetik; már többet osztottak ki egy millió fegyvernél: ebből a párisi mozgó nemzetőrség 280,000 ret kapott; ugyanennyit meg nem sokára a fegyverkezési bizottmány fog kiosztani.

London, oct. 17. A „Times“ jelenti, Metzből egy parlamentaire érkezett Frigyes Károly herceg főhadiszállására; s innen tovább utazott Versaillesba. Az eredményt még nem tudhatni.

London, oct. 17. A „Daily News“ jelenti: A párisi ostromló sereg a landwehr, gárda és a

Uram! Biztosíthatom önt, hogy a mióta a csodálatos Revalescière du Barry-t használok, az az 2 év óta, aggkorom nehézségeit nem érzem többé, sem 84 éveim súlyát. Lábam ismét egyenesek; szemem oly jók, hogy nincs szükségem szemüvegre; gyomrom erős, mint 30 éves koromban. Szóval megfiatalodottnak érzem magam; hit-szónokokok, gyónást hallgatók, beteget látogatók, meglehetősen hosszú utakat teszek gyalog, értelmem tisztá, emlékem tüde. Kérem önt, tegye e nyilatkozatot közzé, a hol s a mint akarja, önnek köteles szolgálja

Castelli Péter abbé
bach-theol. és prunetói plébános,
mondovi terület.

Stern J. L. népiszkolai tanító.
1/2 fontos bádóg szelencékben 1 ftr 50.
1/2 2 ftr 50 kr. 2/2 4 ftr 50 kr. 5/2 10 ftr —.
12 1/2 20 ftr — kr. 24 1/2 36 ftr — kr.
Revalescière csokoládé táblákban:

13-dik hadtest által 100,000 főnyi erősítést nyert. Burnside és Scheridan tábokok Brüsszelbe utaztak.

Flórencz, oct. 17. Mint hírlík, a parlament fel fog oszlattatni, és az összes Olaszországban új választások fognak elrendeltetni. Mazzini ide érkezett.

Stuttgart, oct. 17. Sakow hadügyminiszter és Mitnacht igazságügyminiszter Versaillesba mennek, hogy a német kérdés feletti tárgyalásokban résztvegyenek.

12 csészére 1 ftr 50 kr. 24 csé. 2 ftr 50 kr. 48 csé. 4 ftr 50 kr. liszt alakban 12 csé. 1 ftr 50. 24 csé. 2 ftr 50 kr. 48 csé. 4 ftr 50 kr. 120 csé. 10 ftr — kr. 288 csé. 20 ftr — kr. 576 csészére 36 forint.

Kapható Barry du Barry és társa által Bécsben, Goldschmiedgasse 8. Pesten Töröknél, Kolozsvárt Kronstädter Józsefnél, és Binder K. gyógyszerésznél a Szentháromságban, a városi Redoute során. Debreczenben Borsos Ferencznél, és mindenütt postai utánvét mellett.

Beküldetett.

Marjulás következtében lovak tudvalevőleg hosszabb ideig használhatlanul lesznek, s kevésbé szorgalmas gyógyítás, vagy nem helyes szer alkalmazása folytán mindig visszaeséstől félhetni; hogy ily esetekben is KWIZDA cs. kir. sz. b. helyreépítő folyadékával gyors és ala-

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Octob. 17-én: 5% Metaliques 100 ftr 56.65. 5% Nemzeti kölcsön 100 ftr 66.20. Kamat 56.65. 1860. Kölcsön 91.80. Bankrészvény 708. Hitelintézeti részvény 200 ftr 253.30. London 10 ftr st. 100 ftr. 23 1/2 kr 124.30. Ezüst 122.—. Cs. királyi arany 5.95 1/10. Napoleonor 20 fran. 9.94.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 78.—. Temesi 76.50. Erdélyi 75.—. Horv.-Slavon 79.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

pos gyógyítás eszközölhető, a következő iratból láthatni:

KWIZDA FER. JÁN. gyógyszerész urnak Korneuburgban.

Kérem Önnek cs. kir. szab. helyreépítő folyadékából 12 palackot küldeni, mert azzal a jeles gyógyszerrel a következő esetben kitűnő eredményt eszközöltem. Egy lovam t. i. vállmarjúlással beteg volt; egy barátom tanácsára Önnel helyreépítő folyadékát használtam a minden palackon olvasható utasítás szerint, s lovam állapota napról napra annyira javult, hogy rövid időn ismét szolgálatképes lesz.

Hernals, 1870, ápril 2-kán.

Br. Wornesius Ede.

Kwizda állatgyógyászati készítményeinek áruhelyei a mai hirdetésnél elősorolva.

HIVATALOS.

836. 1870. (1—3)
A mező-pogacsai öszves birtokossági és községi kocmai jogok f. hó 31-én délelőtti 10 órakor M. Pogacsán özvegy Alsó Zsigmondnő ur aszszony udvarában tartandó árverés útján haszonbérbe fognak adatni, az árverezési feltételek az árverezés meg kezdése előtt fognak kihirdetni.

A pogacsai járai szolgabírótól M. Záh, október 15-én, 1870.

B. 1156. 1870. (2—3)

Hirdetmény.

A m. ujjvári m. k. sóbánya hivatal részére az 1871 évben szükséges 10,000 mázsa közsen fuvarozására a k. fehérvári indóházról, vagy a m. portusi sókamartól M. Ujjvárig jelen év november hó 3-án délelőtti 9 órakor fenn említett sóbánya hivatal irodájában nyilvános egy szó-mint írásbeli árlejtés fog tartatni.

Az árlejtéshez hozzá szállani kívánók 5% bánatpénzzel ellátva kell lenniük, mely bánatpénz az árlejtési jegyzőkönyv felolvasása után azonnal leteendő úgy mint a szabályszerűen kiállított 5% bánatpénzzel és 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok is az árlejtés előtt benyújtandók, annál is inkább, hogy később bejövők, vagy utólagos ajánlatok nem fogadhatók el.

A m. k. sóbányahivatal M. Ujjvárt, 1870, október hó 11-kén.

Sz. 32. 1870. (2—3)

B.

Pályázat.

A főméltóságú belügyminiszteriumnak folyó év augusztus hó 27-én 12,255 sz. alatt kelt értesítése által és alapján Gyergyó-Ditrő községben egyszemélyes jogú gyógyszerártnak felállítását engedélyezve lett.

Minek folytán pályázni szándékozik ezennel felhivatnak, miszerint szabályszerűen felszerelt s bizonylatokkal okmányolt folyamodványukat folyó évi december 1-éig Csikszék tisztségéhez a székhelyén nyújtásák be.

Kelt Csikszék képv. bizottmányának Csik-Somlyón, 1870, september hava 26, 27-én folytatva tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(478)
A németország első gyógyászati testületétől megvizsgált s a magyar cs. kir. helytartóság által kitűnő használhatása végett szabadalmazott

csúszgyógyás

mindennemű csúsz, közsvény, tagnyílalás, mell, hát és gerinczfájás, lábeszű, fejszű, dagadt részek, podagra, marjúlások és oldanyílalások ellen, biztos sikerrel mint első gyorsan és biztosan gyógyító-szer. 1 nyaláb 1 ftr 5 kr. kettős nyaláb nehéz fájalmak ellen 2 ftr 10 kr. o. é.

párisi általános ragasz

Buron doctortól, mindenféle seb, geny, daganat, tyűkszem és fagy ellen. Egy tégegy használati utasítással 35 kr. Egyedül valódi minőségben kapható: Kolozsvárt Engel J. gyógyszerártnában.

Gazdák és majorság-tartók számára.

Évenként roppant számú majorság esik a járvány áldozatául s a majorságtartó rendszeren arra szorítkozik, hogy a betegség rohamossága és saját vesztesége felett panaszkodják. Tán kevesen ismerik közülök KWIZDA F. J. gyógyportát majorság számára Korneuburgban, a mely, mint az alábbi átiratok tanúsítják, sikeres szer a járvány ellen.

Kwizda F. J. urnak Korneuburgban.

A mellékelt öszszegért sziveskedjék nekem ismét gyógyport házi majorság számára küldeni. Majorságam közt kiűtött volt a járvány, s a gyógypor megérkezte előtt sok darab elhullott; hanem alig adtam a porból néhány adagot, s a járvány mintha el lett volna vágva, úgy hogy nem volt több veszteségem majorságomban; ezért önnel gyógyportát minden majorságtartónak melegen ajánlom. Simenyi Nándor.

Kikló, u. p. Nyitra, 1870, ápril 21-én.

KWIZDA F. J. urnak Korneuburgban.

Önnel Korneuburgi marhapora egy tehenemnél kitűnő sikerrel lön alkalmazva, kérem tehát nekem ismét 2 nagy pakétot küldeni, s a mellé egy pakét gyógyport majorság számára is tenni.

Pallersdorf, u. p. Ragendorf, 1870, ápril 19-én

Matkovich, plébános.

KWIZDA állatgyógyászati készítményei valódi minőségben kaphatók: Kolozsvárt: Wolff János, Karvázy József, Csiki Imre urnaknál.

Szebenben: Zóhrer Ferencz urnál. Brassóban: Hesshaime J. L. és A. urnál. Brassóban: Gyertyánffy és fia urnaknál. Segesvárt: Deutsch J. B. urnál. Seps-Szent-Györgyön: Benkő és Csutak urnaknál.

ÓVÁS: Csak a kikerülő végett kérek Kwizda Ferencz János Helyreépítő folyadékát, a mely egyetlen, a mely cs. kir. szabadalommal van kitűntetve más hasonló, vagy hasonló nevezettel bíró készítményekkel össze nem téveszteni. Tessék továbbá Korneuburgi marhapornál arra figyelni, hogy csak azon pakétok valódiak, a melyek az alatt látható névönst mutatják vörös színben ragyognak.

DITMAR R.

lámpa- és érc-áruk-gyára Bécsben

tudatja, miszerint új árjegyzékének kiadása megkezdett.

Olcsóbb és jobb gyártmány mint minden versenyzőé.

Ajánlatra méltó:

Új és kitűnő szerkesztett Ditmar szabadalmazott-körben-egő, Jupiter-égő lapos bélével, Argandlánc előállítására.

A t. e. közönség érdekében, kérem tudomásul venni, hogy minden-égő mellékeltem árjegyzékét viselik.

(378)

(13—16)

(456)

Tisztelettel tudatjuk a birtokos és haszonbérlo urakkal, miszerint egy itten

M.-Vásárhelyt székelő

gőz-cséplő-gép társulatot

alakítottunk és hogy egyelőre, 2 ujonnan felszerelt gőz-cséplő-gépet a t. e. közönség rendelkezése alá bocsátunk, melyek egyike, Kolozsvárról veszi indulópontját, a honnét idáig, sorrend szerint folytatandja működését; míg másika itt kezdőleg Szászregén-fel és így tovább a kívánalmakhoz képest veendő útját.

Midőn tehát ezen a gazdálatsra nézve oly fontos intézményt az illetők figyelmébe ajánljuk, e helyett csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy a cséplőt, ezen gépek használata által nem számítva az egyéb sokoldalú előnyöket, azon talán legényesebb előnyöket élvez, hogy időt és munkaerőt kímél meg.

Fölkeri tehát alólit igazgatóság, mind azon tisztelt gazda urakat, kik gépeiket igénybe vennél óhajtanák, ebbeli szándokukat mielőbb, akár levélben a gőz-cséplő-gép társulat igazgatóságához M.-Vásárhelyt, akár pedig közvetlen az igazgatóság bár melyik alólit egyes tagjához bejelenteni, a hol is a cséplőtés módoktatáról, feltételeiről, legnagyobb készséggel fölvilágosítás, illetőleg utasítás fog adatni.

M.-Vásárhelyt, október 1870.

Gr. TELEKY SÁMUEL, elnök.

Az igazgató választmány:

Baruch Jeremiás, gr. Bethlen Camilló, Meisner József, Richtzeit Pinkás.

Új női pipere és divat-raktár.

Alólirt teljes tisztelettel tudatom a n. é. helybeli és vidéki közönséggel, miszerint az elmúlt időkből ismert

Hirschfeld Eliza-féle

hiteles női pipere és divatraktárt átvettém, s azt október 18-án egészen ujonnan felszerelve megnyitóm.

A raktárüzlet jelenlegi tulajdonosnője Hüdlné asszony (Hirschfeld Katalin) szives volt egyidőre közreműködését kérésre megígérni, s velem Bécsbe felutazott, az újabb divatcikkbe bevásárlását a kívánalmak szerint eszközöndő. — Raktáramban a fej, haj, csipkediszek a legújabb bécsi divat mintájára a legzetesebben fognak felszereltetni. — Teljes igyekezettel azon leszek, hogy a legjutányosabb árak szerint szép és divatos cikkekkel szolgáljak; s egyszersmind elvállalok mindenféle javítást és átalakítást. Vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan eszközölk.

Üzletem helyisége: belső szénutca, Groisz Nándor féle 127 számú ház földszinti részében van.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve

teljes tisztelettel

463

3—3

Hirschfeld Györgyné.

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket

levél általi uton gyógyít a nehézkör valódi orvosa Dr. Killisch

O. Berlinben, jelenleg Louisenstrasse N. 45. Eddigélé 100-nál

több nyavalyatörést gyógyított meg. (97) 20/10 (73—156)

(454)

Czetz János és Társa

(Kolozsvártt.)

Ajanlják a következő őszi és téli idényre is a legújabb divatu kelmékkel nagyválasztásban ellátott

női- és férfi-divat bazárjukat

melyben feltűnő olcsó árakért kaphatók a legszebb ruhakelmék, őszi- és téli-felöltők, nagykendők, színházi-jáknik és beduinkák, s minden egyéb női-pipere cikkek, kesztyűk, legyezők és topánok.

Kiházasításhoz szükséges vásznak, asztalneműk, selyem- és Casmir paplanok.

Lőszőr- és ruganyos madráczok, butorszövetek mindenfajtaból a legnagyobb választásban,

szoba- és futó-szőnyegek, feltűnő olcsó árakért.

Bécsi butorraktárunkban folytonosan kaphatók, s megrendelhetők mindennemű egyes-egy egész rendbeli butorok, jutányos árban.

Többféle varrógépek raktára.